

Το επάγγελμα της μητρός μου - Μποστ.

Όταν η μητέρα μου, την ώρα που τρώγαμε, ανάγγειλε στον πατέρα μου ότι θα γίνη πόρνη, εκείνος, που ήταν παλαιών αρχών, θέλησε με κάθε τρόπο να την αποτρέψη. Δεν το εύρισκε σωστό ν' ακολουθήσει αυτό το επάγγελμα.

— Γιατί ειδικώς θέλεις ν' ακολουθήσεις αυτό το επάγγελμα και να γίνης πόρνη; την ρώτησε με καλωσύνη, σκουπίζοντας το στόμα του με την πετσέτα.

— Για να κερδίσω χρήματα και να είμαι αυτάρκης. Δεν θέλω συνεχώς να σου ζητώ χρήματα, είπε, βάζοντας λίγη σούπα στα πιάτα μας.

Ο πατέρας μου έμεινε για λίγο σκεπτικός. Μετά της είπε:

— Οι προθέσεις σου, βεβαίως, είναι αγαθές και η επιθυμία σου να συμβάλλης με το κατά δύναμιν, με συγκινεί αφαντάστως. Αλλά είσαι τόσο βεβαία ότι με τον κλάδον τον οποίον θα ακολουθήσης, θα κερδίσης αρκετά;

Η μητέρα μου ετίναξεν υπερήφανα το κεφάλι προς τα πίσω όπως το συνήθιζεν και απήντησε.

— Ναι, το πιστεύω. Είμαι υπερβεβαία ότι θα κερδίσω.

Ένα αδιόρατο χαμόγελο φάνηκε στην άκρη των χειλιών του. Ήξερα ότι ήταν ρεαλιστής και δεν ερείθετο εύκολα.

— Τότε, ημπορείς να μου αναφέρης μερικά ονόματα γυναικών αι οποίαι να επλούτισαν με αυτό το επάγγελμα; Και εάν μου αναφέρης και κατορθώσης να με πείσης, τότε εγώ ο ίδιος, υπόσχομαι να σε βοηθήσω και να σου δώσω τα αρχικά κεφάλαια, ώστε να θέσης τας βάσεις μιας αποδοτικής εργασίας.

Την ώρα που ο μπαμπάς μασούσε, η μαμά τού ανέφερε μερικά ονόματα γνωστών της κυριών.

— Ορίστε, συμπλήρωσε. Αυτές πώς κερδίζουν χρήματα;

Ο πατέρας μου την κοίταξε μειδιώντας συγκαταβατικά. Έπειτα έβγαλε τα γυαλιά του, τα ύγρανε κι άρχισε να τα καθαρίζει με αργές κινήσεις.

— Μα, αγαπητή μου, γιατί ομιλείς σαν παιδί; Αυτές έχουν γνωριμίες που τις καλλιεργούν εδώ και 20 χρόνια. Δεν νομίζω ότι θα έχης τας επιτυχίας αυτών. Αυταί επεδόθησαν από μικράς ηλικίας, κατέχουν το επάγγελμα καλώς κι έχουν αποκτήσει πείραν και ειδικότητα. Δεν ημπορείς εσύ εις την ηλικίαν των 45 ετών να κάνης κερριέραν. Πολύ φοβούμαι, ότι δεν σταθμίσης καλώς τα πράγματα και οι κόποι σου θα αποβούν επί ματαιώ...

— Τουλάχιστον, θα έχω την ικανοποίησιν ότι δοκίμασα.

— Δεν αντιλέγω. Αλλά νομίζω ότι σκέπτεσαι ολίγον επιπολαιώς. Πιστεύω ότι δεν είναι κλίσις, αυτή καθ' εαυτήν, αλλά νά... πώς να το πούμε... το θεωρώ δι' έν περαστικόν καπρίτσιο.

— Πόσον λίγο με ξέρεις... είπεν η μητέρα μου αρκετά πειραγμένη.

— Αλλ' ακριβώς, επειδή σε γνωρίζω καλώς, δι' αυτό επιμένω, συνέχισεν ο πατέρας μου. Έχω την εντύπωσιν, ότι μετά δύο-τρεις μήνας θα σου λείψη ο ενθουσιασμός. Θα σου λείψη η απαραίτητος πίστις διά να συνεχίσης.

— Σου ορκίζομαι εις τα παιδιά μας, είπε με σταθερή φωνή η μητέρα μου χαϊδεύοντάς μας με το στοργικό της βλέμμα. Σου υπόσχομαι ότι θα υπηρετήσω πιστά το επάγγελμα που διάλεξα. Θέλω κάποια μέρα να είσαι υπερήφανος για μένα.

Ο πατέρας μου τότε δεν έφερε αντίρρησιν και τέλος εκάμφθη.

— Έστω, είπεν. Τότε δεν έχω παρά να σου ευχηθώ καλήν πρόοδον και ευόδωσιν εργασιών.

Η αλήθεια είναι, ότι ο πατέρας μου βοήθησε σημαντικά την μητέρα μου στα πρώτα της βήματα. Αυτός διάλεξε την επίπλωση, αυτός φρόντισε για τον ρουχισμό, αυτός ενδιαφέρθηκε για δωμάτιο. Το διαμέρισμα δεν ήταν πολύ μεγάλο, αλλά είχε το προσόν να βρίσκεται κοντά στο σπίτι μας. Συνέπεσε μάλιστα ο ιδιοκτήτης του διαμερίσματος, μαζί με τον πατέρα μου να ήσαν και συμμαθηταί. Όταν ο πατέρας μου του εξήγησε για ποιο σκοπό το θέλει, προθυμοποιήθηκε να βοηθήσει κι αυτός μ' όλες του τις δυνάμεις.

— Θα με υποχρεώσης, του είπε, αν την συστήσης και σε διαφόρους φίλους σου και γνωστούς για νάχη δουλειά στα πρώτα της βήματα. Ενδιαφέρομαι προσωπικώς.

— Αστειεύεσαι; του είπε ο συμμαθητής του. Αυτό εξυπακούεται.

Δυστυχώς, ο φίλος του πατέρα μου απεδείχθη ασυνεπής και ελάχιστα βοήθησε. Ήταν από τους ανθρώπους που υπόσχονται κάτι, αλλά ουδέποτε το εκτελούν.

Το πλήγμα για την μητέρα μου ήταν βαρύ. Στον άνθρωπο αυτόν είχε βασίσει όλες της τις ελπίδες. Αλλ' όταν είδε ότι αυτός συνεχώς επρόβαλε κάποια δικαιολογία, κατάλαβε πως δεν είχε την πρόθεση να βοηθήσει κι έτσι ο πατέρας μου αναγκάστηκε να επιστρέψει το δεύτερο κρεβάτι στον έμπορο. Με την ιδέα ότι η μητέρα μου θα είχε φόρτο δουλειάς -σύμφωνα με τις επαγγελίες και τις υποσχέσεις του συμμαθητού του- είχε παραγγείλει δύο κρεβάτια, ώστε σε περίπτωση κοσμοσυρροής η επιχείρησις να μη φανή ανοργάνωτος. Ο ανταγωνισμός με τις άλλες κυρίες επρομηνύετο σκληρός, κι ένα καινούργιο κατάστημα δεν έπρεπε να εμφανίζεται με ελλείψεις. Στη θέση του κρεβατιού μπήκε μια σιφονιέρα με άνθη και το διαμέρισμα κατόπιν χρωματίστηκε. Η διακόσμηση του δωματίου στοίχισε αρκετά. Ο μογιατζής πήρε 50 δραχμές το τετραγωνικό μέτρο. Υπήρχαν κι άλλοι με 40, κι ένας πρότεινε να το βάψη με 35, αλλ' ο πατέρας μου διάλεξε τον ακριβότερο. «Η ακριβή δουλειά είναι και καλή», συνήθιζε πάντα να μας λέη. Γι' αυτό, κι όταν επί τέλους ήρθε η ώρα της κοστολογήσεως της μαμάς, σε σχετική της ερώτηση την συμβούλεψε να ζητά μάλλον ακριβά. «Ακριβή επίσκεψις, άρα θα είναι καλή», να σκέπτεται ο επισκέπτης.

Ακριβή, αλλά σε ποιο ύψος ακριβώς; Ιδού το ερώτημα. Έπρεπε να εξακριβωθούν οι τιμές των άλλων κυριών. Πόσο έπαιρναν αυτές άραγε; Δεν κρίθηκε σκόπιμο να ρωτηθή η μητέρα μου. Η θέσις της ήταν λεπτή. Ίσως να υποψιάζοντο. Πιθανόν να της έδιναν και ψευδείς αριθμούς. Αι γυναίκες σπανίως λέγουν την αλήθειαν, εδίδασκεν ο Πασκάλ που εθεωρείτο σοφός. Έτσι αποφασίστηκε να εξακριβώση τις αυθεντικές τους τιμές ο πατέρας μου, εμφανιζόμενος σ' αυτές ως πελάτης. Ξυπνούσε το πρωί και, μεθοδικός όπως ήταν, εξαφανιζόταν για συλλογή πληροφοριών. Είχεν αποφασισθή ότι στο διάστημα αυτό, η μητέρα μου θα εργαζόταν άνευ

τιμολογίου ως «πειρατική». Και τι δεν έκανε ο πατέρας μου για να μην αποκαλυφθή η ταυτότητά του. Μηχανεύτηκε τα πάντα. Και γυαλιά σκούρα φορούσε, και μουστάκι άφησε και ξένη προφορά χρησιμοποιούσε. Με δυο λόγια γινόταν αγνώριστος μαζεύοντας τιμές. Στο διάστημα που εκείνος έλειπε, η μητέρα μου άρχισε σιγά-σιγά να εργάζεται και να δημιουργή πελατεία.

Μια μέρα ένας κύριος, ώς 50 ετών, χτύπησε το διαμέρισμά της κι αφού η μητέρα μου τον περιποιήθηκε αφάνταστα, στο τέλος αυτός έβγαλε κάτι χαρτιά και της είπε.

— Ιδού ποιες είναι οι διάφορες τιμές.

Ήταν ο πατέρας μου. Τόσο επιτυχημένη ήταν η μεταμφίεσής του. Και αφού της ανέφερε τις διάφορες τιμές, συμφώνησαν να ζητή 300 δραχμές.

Ακριβώς τις μέρες εκείνες αρρώστησε βαριά η αδελφή μου. Ο πατέρας μου βρέθηκε σε αδιέξοδο. Είχε δώσει τα μαλλιοκέφαλά του για να νοικιάση και να στολίση το διαμέρισμα, είχε παρατήσει τις δουλειές του για να συγκεντρώση τιμές και ξαφνικά βρέθηκε σε δύσκολη θέση και χωρίς χρήματα. Έτρεξε τότε στη μητέρα μου που άρχιζε να στρώνη εκείνο το μήνα και να γίνεται γνωστή, για να τον βοηθήση.

— Πρέπει να σώσουμε το παιδί. Πρέπει να κουνηθούμε.

Η μητέρα μου άρχισε να κινείται. Αλλά ήταν περίοδος κατοχής και ασταθείας του νομίματος και όσον η μητέρα μου εκκινείτο οριζοντίως, τόσον κι οι τιμές ανήρχοντο καθέτως. Απεφάσισε τότε να κινείται ορθή, μήπως πέσουν οι τιμές, αλλ' η ορθία στάσις την κούραζε γι' αυτό και συνέχισε ξαπλωτή. Το διαμέρισμα εσειέτο εκ θεμελίων.

— Κουνήσου, κουνήσου, ήταν η επωδός του πατέρα μου. Μας χρειάζονται φάρμακα...

Ήρθαν μέρες που η μαμά δεν σηκωνόταν λεπτό από το κρεβάτι. Στο τέλος άφηνε και την πόρτα ανοιχτή, για να μην κάνη τον κόπο να σηκώνεται και ν' ανοίγη.

Μια μέρα ο πατέρας μου με το θάρρος που είχε, βλέποντας την πόρτα ανοιχτή μπήκε χωρίς να χτυπήση. Η μητέρα μου εκείνην την ώρα είχε δουλειά.

— Θέλω να σου μιλήσω για κάτι πολύ σοβαρό... της είπε.

— Σ' ακούω.

— Δεν μ' αρέσει να κουνιέσαι όταν μιλάω.

— Με το να κουνιέμαι, δεν έπεται ότι δεν σ' ακούω... Λέγε.

— Ρε, πατριώτη, δεν πας όξω; είπε ο επισκέπτης. Αφού βλέπεις ότι έχουμε δουλειά.

— Δεν μιλάω σε σας, κύριε. Εσείς κάνετε την δουλειά σας, κι εγώ την δική μου...

— Μην δίνετε σημασία, κύριέ μου. Συνεχίστε, είπε η μητέρα μου.

Και ο πελάτης φανερά εκνευρισμένος, συνέχισε κοιτάζοντας άγρια τον πατέρα μου.

Κάποτε τελείωσε ο κύριος κι αφού έτρεξε ο πατέρας μου και χάλασε χιλιάρικο γιατί ο ξένος δεν είχε ψιλά, είπε στη μητέρα μου.

— Θα σου αναγγείλω κάτι δυσάρεστο. Η κατάσταση της μικρής χειροτέρευσε. Συνεχώς φωνάζει, «μανούλα, μανούλα».

Η μητέρα μου ακούγοντας το φριχτό νέο, έπεσε πτώμα εις το κρεβάτι. Μετά, καταλαβαίνοντας ότι η θέση της είναι αφύσικη και για ν' αποδείξη τη λύπη της, παρέμεινε όρθια και όλοι τότε κατάλαβαν ότι κάτι σοβαρό συμβαίνει. Μερικοί που ήσαν στο διάδρομο άρχισαν κι όλας να φεύγουν. Για να φύγουν όλοι, αναγκάστηκε ο πατέρας μου να βγη στην πόρτα και να πη απ' το άνοιγμα:

— Η κυρία είναι στο πόδι κι όπως καταλαβαίνετε, πολύ ασθενής. Παρακαλώ, κύριοι, πηγαίνατε.

— Περαιστικά, ευχήθηκαν μερικοί, ταραγμένοι. Σας παρακαλούμε μόνον, άμα πέση στο κρεβάτι να μας ειδοποιήσετε.

— Ασφαλώς. Διότι όπως καταλαβαίνετε, δουλειά στο πόδι δεν γίνεται.

Φεύγοντας οι επισκέπτες φιλοσοφούσαν χαμηλόφωνα.

— Για κοιτάξε τι είναι ο άνθρωπος. Εκεί που πριν 5 λεπτά ήταν στο κρεβάτι, ξαφνικά βρέθηκε ορθή.

— Και προσέξατε πόσο ντούρα στεκότανε; Φαίνεται είναι πολύ άσχημα...

Το βράδυ η μητέρα μου είχε υψηλό πυρετό. Το νέο, την είχε συντρίψει. Ο γιατρός που ήρθε την εξήτασε ορθή και της συνέστησε πλήρη ακινησία. Είπε να της σβήσουν και το φως να μην την κουράζη.

Ο πατέρας μου έμεινε τρεις νύχτες κοντά της. Τηςμίλαγε ξαπλωτός απ' το κρεβάτι της κι εκείνη ήταν όρθια στη μέση του δωματίου. Κάπου-κάπου σηκωνόταν κι ακουμπούσε το χέρι του στο μέτωπό της για να δη αν καίει, και κατόπιν κουκουλωνόταν στο κρεβάτι. Η μητέρα μου είχε ανήσυχο ύπνο και κάθε πέντε λεπτά ο πατέρας μου αναγκαζόταν να σηκώνεται και να τακτοποιή τις κουβέρτες που πέφτανε στο πάτωμα.

Το πρωί, άνοιγε τα παράθυρα, αέριζε το δωμάτιο κι έριχνε απάνω της καθαρά σεντόνια. Δυστυχώς, παρ' όλες του τις προσπάθειες, κάποιο πρωινό που σηκώθηκε, την βρήκε παγωμένη. Το ίδιο απόγευμα την αντίκρυσσε για τελευταία φορά όρθη με κλειστά τα μάτια. Και σ' αυτή τη θέση την θάψαμε. Σήμερα το να ταφή ένας άνθρωπος σ' αυτή τη στάση δεν ενοχλεί κανέναν. Εκείνην όμως την εποχή που δεν υπήρχε χώρος ούτε στο πρώτο νεκροταφείο, ούτε στο δεύτερο, η πράξις αυτή ισοδυναμούσε με επανάσταση. Χιλιάδες φέρετρα παρουσία τόσων ανθρώπων εθάπτοντο επί έτη οριζοντίως. Ουδείς όμως εσκέφθη ότι πιάνουν πολύτιμο χώρο. Έπρεπε να παρευρεθί στην κηδεία ο πατέρας μου, που φημιζόταν για την παρατηρητικότητα του, για να το παρατηρήση κάποιος. Τώρα βέβαια που το έθιμο της ορθίας ταφής επεκράτησε και ξαπλώνεται συνεχώς, κανείς πια δεν σκέφτεται να θάψη προσφιλή του πρόσωπα πλαγίως. Πόσοι όμως από μας που πάμε στα νεκροταφεία, γνωρίζουμε ότι η ιδέα αυτή της καθέτου ταφής ήταν σκέψις ενός απλού ανθρώπου που τυχαίως παρευρέθη εις την κηδεία της συζύγου του; Τολμώ να είπω, ουδείς.

(από τα *Πεζά κείμενα 1960-1965*, Ερμής 1998)